

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 26/2708-1
Saksbehandler Yngve Ramse Trædal

Utvalg	Møtedato
Kommunestyret	10.09.2026

Innspill til revisjon av forskrift om konsesjon for landingsplasser

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Froland kommune vedtar innspill til Luftfartstilsynets revisjon av forskrift om konsesjon for landingsplasser slik det framgår av saksframlegget.

Froland kommune mener det må legges til rette for forutsigbar statlig finansiering av nødvendig infrastruktur og tårntjeneste ved regionale lufthavner som Arendal lufthavn Gullknapp.

Den statlige finansieringen bør rettes mot lufthavnens infrastruktur og nødvendige operative tjenester. Formålet er å sikre en langsiktig og sikker infrastruktur som kan benyttes av eksisterende og framtidige aktører, og som gjør det mulig å opprettholde og videreutvikle lufthavnens regionale funksjon.

Froland kommune mener derfor at revidert regelverk og statlige rammevilkår særlig bør:

- Legge til rette for en forutsigbar statlig finansieringsordning for nødvendig tårntjeneste og lufthavninfrastruktur ved regionale lufthavner med dokumentert samfunnsmessig betydning
- Sikre at flysikkerhet er det overordnede hensynet, og at nødvendige operative tjenester kan opprettholdes
- Legge til rette for instrumentflyging (IFR) og andre operative løsninger som styrker flysikkerheten og lufthavnens funksjonalitet
- Sikre at konsesjonsvilkår og begrensninger i antall flybevegelser bygger på konkrete og oppdaterte risiko- og flysikkerhetsvurderinger
- Gi mulighet for å opprettholde og, ved dokumentert behov, øke antall flybevegelser innenfor flysikkerhetsmessig forsvarlige rammer
- Legge betydelig vekt på regionale lufthavnens samlede betydning for arbeidsplasser, næringsutvikling, utdanning og kompetanse, beredskap og samfunnssikkerhet.

Froland kommune viser til at Arendal lufthavn Gullknapp og den tilknyttede luftfartsklyngen har betydelige regionale ringvirkninger. Kommunen mener det er viktig å sikre lufthavnen som regional infrastruktur i Froland, med rammevilkår som gjør det mulig å opprettholde og videreutvikle aktiviteten.

Kommunedirektøren gis fullmakt til å ferdigstille og oversende innspillet, herunder samordne dette med Arendal kommune og Agder fylkeskommune

Vedlegg

Invitasjon

Menon Economics - Ringvirkninger Arendal lufthavn Gullknapp

Sammendrag

Luftfartstilsynet har invitert kommuner, fylkeskommuner, lufthavner og andre berørte aktører til å komme med innspill i forbindelse med revisjon av forskrift om konsesjon for landingsplasser. Froland kommune er vertskommune for Arendal lufthavn Gullknapp og har derfor en særlig interesse i rammevilkårene for videre drift og utvikling av lufthavnen.

Et sentralt spørsmål for Gullknapp er finansiering av nødvendig tårntjeneste og lufthavninfrastruktur. Tårntjenesten har betydning for flysikkerheten, muligheten for instrumentflyging (IFR) og for å kunne opprettholde et aktivitetsnivå som gir grunnlag for videre drift av lufthavnen.

Statlig finansiering bør etter kommunedirektørens vurdering rettes mot selve lufthavnen og nødvendig infrastruktur og operative tjenester. En velfungerende lufthavn gir samtidig forutsigbare rammevilkår for eksisterende og framtidige aktører som benytter infrastrukturen.

Menon Economics har dokumentert betydelige regionale ringvirkninger fra luftfartsklyngen ved Gullknapp. Aktiviteten understøttet i 2023 om lag 300 årsverk og over 272 mill. kroner i direkte og indirekte verdiskaping. Inkludert forbruksvirkninger fra ansatte og studenter ble samlet sysselsettingseffekt beregnet til om lag 375 årsverk.

Kommunedirektøren vurderer på denne bakgrunn at staten bør bidra til forutsigbare rammevilkår og finansiering av nødvendig lufthavninfrastruktur og tårntjeneste, slik at Arendal lufthavn Gullknapp kan opprettholdes og videreutvikles som regional lufthavn i Froland.

Bakgrunn (Fakta)

Luftfartstilsynet har startet arbeidet med revisjon av forskrift om konsesjon for landingsplasser. I invitasjonen bes det om innspill til blant annet hvilke hensyn konsesjonsregelverket skal ivareta, hvordan flysikkerhetsmessige hensyn bør vektlegges, differensiering mellom ulike typer landingsplasser, forholdet til plan- og bygningsloven og mulige forbedringer i søknadsprosessen. Froland kommune er vertskommune for Arendal lufthavn Gullknapp. Flyplassen brukes i dag hovedsakelig til utdanning, beredskap og private flygninger. En vesentlig del av flyaktiviteten skjer gjennom OSM Aviation Academy, som driver pilotutdanning ved Gullknapp.

Flyplassledelsen orienterte Utviklingsutvalget i Froland kommune 26. mai 2026 om status og behov ved lufthavnen. Det ble blant annet orientert om behovet for videre finansiering, tårntjeneste, rammevilkår for flyskolevirksomheten og mulighetene for videre utvikling av lufthavnen.

Det er gitt et fylkeskommunalt tilskudd på 5 mill. kroner og et statlig tilskudd på 2,7 mill. kroner, sistnevnte også formidlet via fylkeskommunen. Samtidig er det anslått et udekket finansieringsbehov på om lag 10 mill. kroner for lufttrafikktiltjenesten (AFIS). Det arbeides videre med oppfølging mot statlige og regionale aktører.

Tårntjeneste, IFR og aktivitetsnivå

Flyplassledelsen har overfor kommunen fremhevet tårntjenesten som et sentralt premiss for videre drift og utvikling av Gullknapp. Tårntjenesten har betydning for flysikkerheten, den operative virksomheten og muligheten for instrumentflyging (IFR). For flyskolevirksomheten er tilgang til IFR viktig både som del av utdanningen og for å kunne gjennomføre flyging under andre forhold enn det som er mulig etter visuelle flygereglene.

Menon Economics peker på manglende tårntjeneste som en sentral begrensning for aktiviteten ved Gullknapp. Rapporten viser til at fravær av tårntjeneste begrenser flyplassen til visuelt navigerte operasjoner. Sammen med begrensede åpningstider og konsesjonsrammen for antall flybevegelser trekkes dette fram som sentrale begrensninger for videre utvikling av aktiviteten ved lufthavnen.

Flyplassledelsen har opplyst kommunen om at det er behov for rammevilkår som gjør det mulig å opprettholde dagens aktivitetsnivå og på sikt kunne søke om økt antall flybevegelser dersom utviklingen i flyskolevirksomheten og annen aktivitet ved lufthavnen tilsier dette.

Forutsigbar finansiering av tårntjenesten er i denne sammenhengen viktig for å sikre nødvendig infrastruktur og operative tjenester ved selve lufthavnen. Dette vil gi et langsiktig grunnlag for

sikker drift og samtidig gjøre Gullknapp attraktiv for både eksisterende og framtidige brukere og leietakere.

Gullknapps regionale betydning

Menon Economics gjennomførte i 2024, på oppdrag fra Arendal kommune, en analyse av de økonomiske og samfunnsmessige ringvirkningene av luftfartsklyngen ved Gullknapp. Analysen omfatter Arendal lufthavn Gullknapp, OSM Aviation Academy, ADS Airport Services og Norse Atlantic Airways. Virksomhetene utgjør en luftfartsklynge med gjensidige avhengigheter, hvor særlig OSM og ADS er avhengige av fortsatt drift ved Gullknapp.

Analysen viser at aktiviteten i 2023 understøttet om lag 300 årsverk og over 272 mill. kroner i direkte og indirekte verdiskaping. I tillegg ble forbruket til ansatte og studenter beregnet å understøtte ytterligere 75 årsverk og 88 mill. kroner i verdiskaping. Samlet skattebidrag ble anslått til om lag 65 mill. kroner årlig.

Flyplassen har også en beredskapsmessig funksjon. Politi og redningshelikopter benytter Gullknapp, og flyplassens døgnåpne drivstoffanlegg og øvrige tjenester har betydning for søk- og redningsoperasjoner.

Menon peker videre på muligheter for framtidig utvikling innen blant annet charter- og fraktrafikk, økt beredskapsbruk, nye luftfartsutdanninger, simulatorvirksomhet, droner og utslippsfri luftfart.

Vurderinger

Behov for statlig finansiering av lufthavninfrastruktur og tårntjeneste

Kommunedirektøren vurderer at den viktigste utfordringen for videre drift og utvikling av Arendal lufthavn Gullknapp er å sikre forutsigbare økonomiske rammer for nødvendig tårntjeneste. For en regional lufthavn med Gullknapps aktivitetsnivå vil kostnaden ved å opprettholde nødvendig tårntjeneste være krevende å finansiere gjennom flyplassdriften alene. Samtidig har tjenesten betydning langt utover selve driften av flyplassen.

Tårntjenesten må ses i sammenheng med flysikkerhet, muligheten for instrumentflyging, flyskolevirksomheten og lufthavnens attraktivitet for eksisterende og framtidige leietakere. Dersom operative rammevilkår gjør at aktiviteten må reduseres vesentlig, kan dette påvirke grunnlaget for OSMs og andre aktørers virksomhet ved Gullknapp. Dette kan igjen svekke det økonomiske grunnlaget for videre drift av lufthavnen.

Kommunedirektøren mener derfor at staten bør ta et større ansvar for finansiering av nødvendig tårntjeneste og lufthavninfrastruktur ved regionale lufthavner som kan dokumentere vesentlig samfunnsmessig betydning for blant annet utdanning, næringsutvikling og beredskap. Statlig finansiering bør rettes mot lufthavnen og nødvendig felles infrastruktur og operative tjenester, slik at denne infrastrukturen kan benyttes av både eksisterende og framtidige aktører.

Flysikkerhet

Flysikkerhet må være det overordnede hensynet. Kommunedirektøren vurderer at konsesjonsvilkår og andre operative rammer bør bygge på konkrete og oppdaterte risikoanalyser. Dette gjelder også vurderinger av antall flybevegelser og behovet for tårntjeneste.

Sikre grunnlaget for videre lufthavndrift

Gullknapps videre drift er avhengig av et aktivitetsnivå som gir et tilstrekkelig grunnlag for å opprettholde lufthavnens funksjoner, infrastruktur og operative tjenester.

OSM Aviation Academy står i dag for en vesentlig del av flyaktiviteten ved Gullknapp og er en viktig aktør for lufthavnen og luftfartsmiljøet i regionen. Virksomheten bidrar til arbeidsplasser, kompetanse og aktivitet, og illustrerer betydningen av at Gullknapp har stabile og langsiktige operative rammevilkår.

Kommunedirektøren mener at offentlig finansiering primært bør innrettes mot lufthavnen og nødvendig felles infrastruktur og operative tjenester. Dette vil samtidig gi gode rammevilkår for OSM og øvrige eksisterende aktører, og legge til rette for nye etableringer og videre utvikling av luftfartsmiljøet ved Gullknapp.

Konsesjonsregelverket bør samtidig gi mulighet til å opprettholde et flysikkerhetsmessig forsvarlig aktivitetsnivå og ha en tydelig og effektiv prosess for å søke om økt antall flybevegelser dersom dokumenterte behov og flysikkerhetsmessige vurderinger tilsier dette.

Betydelige regionale ringvirkninger

Det offentlige engasjementet i Gullknapp bør vurderes i lys av de samlede samfunnsmessige virkningene og ikke bare flyplassens bedriftsøkonomiske resultat. Menons analyse viser betydelige ringvirkninger fra luftfartsklyngen. Rapportens scenarioanalyse illustrerer også forskjellen mellom videre utvikling og vesentlig redusert aktivitet.

I et scenario med finansiering, gjenopprettet tårntjeneste, utvidet konsesjon til 35 000 flybevegelser og utvidede åpningstider beregnes den samlede sysselsettingseffekten til over 450 årsverk og verdiskapingseffekten til 541 mill. kroner i 2030.

Forskjellen mellom dette scenarioet og et scenario med kraftig redusert aktivitet er beregnet til om lag 320 årsverk og nærmere 400 mill. kroner i verdiskaping i 2030. Menon presiserer at forutsetningene om selskapenes framtidige beslutninger bygger på intervjuer med aktørene. Tallene illustrerer likevel størrelsesordenen på de samfunnsmessige verdiene som kan være berørt av rammevilkårene for lufthavnen.

Kommunedirektøren vurderer derfor at det foreligger sterke regionale og samfunnsøkonomiske argumenter for statlig medvirkning til å sikre langsiktige rammevilkår for lufthavnens infrastruktur og videre drift.

Konsesjonsregelverket og statlige rammevilkår

Luftfartstilsynets innspillsrunde gjelder revisjon av konsesjonsforskriften. Selve spørsmålet om statlig finansiering av tårntjeneste ligger ikke nødvendigvis innenfor det som kan reguleres gjennom forskriften. Kommunedirektøren vurderer likevel at problemstillingene henger tett sammen.

Konsesjonsrammer, antall tillatte flybevegelser, tårntjeneste, IFR-muligheter og finansiering påvirker samlet muligheten for å opprettholde aktiviteten ved en regional lufthavn. Det er derfor relevant å bruke innspillsrunden til å synliggjøre behovet for at regelverk og statlige finansieringsordninger ses i sammenheng.

Kommuneplanens føringer

Arendal lufthavn Gullknapp er en viktig del av kommunens langsiktige arbeid med nærings- og samfunnsutvikling. Videre utvikling av Gullknapp er også et konkret mål i Froland kommunes næringsplan, der kommunen skal arbeide for å styrke lufthavnen gjennom tilrettelegging for arealbruk, samarbeid med Agder fylkeskommune og koordinering mellom utviklingen av lufthavnen og omkringliggende næringsarealer.

Driftsmessige konsekvenser

Selve innspillet har ingen direkte økonomiske eller driftsmessige konsekvenser for Froland kommune. Saken tar til orde for at staten bør bidra til forutsigbar finansiering av nødvendig lufthavninfrastruktur og tårntjeneste. Det foreslås ikke gjennom denne saken nye økonomiske forpliktelser for Froland kommune.

Alternative løsninger

Kommunestyret kan velge å:

1. Vedta kommunedirektørens forslag til innspill,
2. Vedta innspillet med endringer eller tillegg, eller
3. Ikke avgi innspill.

Konklusjon

Arendal lufthavn Gullknapp er en viktig regional infrastruktur med betydelige ringvirkninger for arbeidsplasser, kompetanse, utdanning, næringsutvikling og beredskap.

Kommunedirektøren vurderer at forutsigbar statlig finansiering av nødvendig lufthavninfrastruktur og tårntjeneste er et sentralt premiss for videre drift og utvikling av Arendal lufthavn Gullknapp. Tårntjenesten må ses i sammenheng med flysikkerhet, muligheten for instrumentflyging og

behovet for å opprettholde et tilstrekkelig aktivitetsnivå. Forutsigbare rammevilkår for lufthavnen vil samtidig gi gode rammer for OSM Aviation Academy og andre eksisterende aktører og gjøre Gullknapp attraktiv for framtidige etableringer.

Det er derfor viktig at konsesjonsregelverket gir mulighet til å opprettholde et aktivitetsnivå som sikrer grunnlaget for videre drift, og at det finnes en forutsigbar prosess for å søke om økt antall flybevegelser når dette kan dokumenteres og forsvarliggjøres gjennom risiko- og flsikkerhetsanalyser.

Menon-analysen viser at konsekvensene av henholdsvis videre utvikling og vesentlig redusert aktivitet ved flyplassen kan være betydelige.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at Froland kommune arbeider for at staten etablerer langsiktige finansielle rammevilkår som sikrer nødvendig lufthavninfrastruktur og tårntjeneste ved Arendal lufthavn Gullknapp. Dette vurderes som viktig for å sikre videre drift av lufthavnen i Froland og ivareta de betydelige regionale samfunns- og næringsmessige verdiene knyttet til flyplassen.